

нал. – 2011. – № 1. – С. 45–49.

5. Чернова Т. В. Суть та проблеми бюджетного контролю в Україні [Електронний ресурс] / Чернова Т. В. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/2_KAND_2011.

6. Гупаловська М. Сучасні світові тенденції і моделі організації бюджетного контролю та можливості їх використання в Україні / М. Гупаловська // Формування ринкових відносин. – 2009. – № 11. – С. 102.

7. Кузнєцова С. А. Методологічні засади трансформації бухгалтерського обліку як напрям розвитку інформаційного суспільства / Кузнєцова С. А. – 2007. – № 7. – С. 23–27.

8. Про затвердження стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007–2015 роки : Постанова Кабінету Міністрів України : від 16 січня 2007 року № 34.

9. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік / Садовська І. Б., Божидарнік Т. В., Нагірська К. Є. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – С. 30.

10. Юридична енциклопедія : в 6 т. / [редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін.]. – К. : Українська енциклопедія, 1998. – Т. 1. – 672 с.

11. Воронова Л. К. Фінансове право України / Воронова Л. К. – К. : Правова єдність, 2009. – 395 с.

12. Хімичева Н. І. Фінансове право України / Хімичева Н. І. – Х. – М. : БЕК, 1996. – 530 с.

13. Гетьманець О. П. Бюджетний контроль : організаційно-правові засади / Гетьманець О. П. – Х., 2008. – 308 с.

Стаття надійшла до редакції 02.04.2014 р.

УДК 342.55

О. М. Поповичук,

викладач Київського фінансово-економічного
коледжу, Національний університет ДПС України

ЗАСАДИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКІВ У ПОЛІТИКО-ПРАВОВІЙ МОДЕЛІ АВСТРІЇ

У статті розкрито основи нормативно-правового забезпечення функціонування системи оподаткування в Австрії з урахуванням її політико-правової моделі та статусу країни-члена Європейського Союзу.

В статті раскрыты основы нормативно-правового обеспечения функционирования системы налогообложения в Австрии с учетом особенностей ее политико-правовой модели и статуса страны-члена Европейского Союза.

The article deals with the basics of the legal system to ensure the operation of taxation in Austria because of its political and legal model and membership in the European Union. Regulatory support taxation in Austria is different. Relevant acts can be divided into two groups: the law, which focused general rules and laws that contain specific content standards. One of the fundamental laws, which are the common content is the Federal position on taxes and fees, which was adopted in 1961, with subsequent amendments and additions. It identifies the legal status of the business tax law, their relationship; general provisions relating to taxation; order in which the circumstances of tax liability for taxes, tax collection procedures and mechanisms of legal protection procedure for burden-sharing in the tax process. The structure of the tax system covers taxes actually intended for the functioning of the state and the performance of its public functions, and the taxes that the government collects for performing certain administrative services (including registration) in order to create conditions for the vital needs of society (road construction, etc.). With the accession in 1995 of Austria to the European Union began implementing European standards of local government, particularly in the field of law on the issues and determine the amount of the order recovery of land and municipal taxes. After institutional transformations in Austria there is a gradual leveling of disparities at regional level. This process is objective and is reflected in the legal context. Legislative acts clearly establish the authority of local governments of Austria to the tax administration, especially in determining the federal, state and municipal taxes.

Ключові слова: Європейський Союз, політико-правова модель Австрії, нормативно-правове забезпечення, федеральні та місцеві податки.

В умовах нових глобальних і локальних викликів та посилення євроінтеграційних процесів особливої актуальності набуває питання децентралізації системи управління. У контексті цього для нашої країни досить корисним буде вивчення досвіду Австрійської Республіки, яка успішно реалізувала принцип розподілу влади у фінансово-правовій системі, надавши широкі повноваження не тільки федеральній владі, а й окремим землям та муніципалітетам у сфері формування податків на місцевому рівні.

Метою статті є дослідження правових засад функціонування системи оподаткування в Австрії в контексті особливостей її політико-правової моделі.

Характеризуючи рівень наукової розробки окресленої проблеми, потрібно виокремити праці М. Василенка [1], Г. Бальгла [2], Дж. Бачтлера [3], О. Журавльової [4], А. Захарова [5], Т. Фляйнера [6]. Особливий інтерес при аналізі засад нормативно-правового забезпечення функціонування системи податків в Австрії становлять нормативно-правові акти, як федеральні, так і місцеві [7; 8].

Нормативно-правове забезпечення оподаткування в Австрії має свої особливості. У Конституції

Австрії визначено, що компетенція Федерації та її земель у сфері оподаткування регулюється спеціальним Федеральним конституційним законом – Конституційним законом про фінанси, прийнятим у 1948 році (стаття 13, пункт 1 Конституції Австрії) [9]. Крім того, податкові правовідносини регулюються Федеральним положенням про податки і збори та законами: «Про організацію управління оподаткуванням», «Про судову палату управління», «Про Конституційну судову палату», «Про збори», «Про прибутковий податок», «Про податок на оборот», «Про податок на прибуток корпорацій», «Про податок на успадкування та дарування», «Про податок на господарські товариства», «Про податок на земельні ділянки».

Одним з основних документів, у якому містяться норми загального змісту, є Федеральне положення про податки і збори, ухвалене у 1961 році, з подальшими змінами і доповненнями. У ньому визначається правовий статус суб'єктів податкових правовідносин, їхні взаємини, загальні положення стосовно оподаткування, порядок встановлення обставин виникнення податкового зобов'язання, облік податків, процедура збирання податків, механізми правового захисту, порядок розподілу витрат

у податковому процесі [4].

Австрійське законодавство встановлює різні види податків, які, залежно від призначення, поділяються на:

- податки, що перераховуються тільки у федеральний бюджет;
- податки, що надходять до федерального бюджету і бюджетів територіальних органів влади;
- податки, що перераховуються до земельних бюджетів;
- податки, що перераховуються до земельних і муніципальних бюджетів;
- податки, що надходять тільки в муніципальний бюджет.

Належність податку до певної категорії зі вказаних вище встановлюється федеральним Законом про розподіл доходів. Появі цього Закону передувала формальна політична угода між територіальними органами влади і федеральним урядом. Згодом ця домовленість трансформувалася у федеральний закон, який мав обмежений термін дії – від трьох до чотирьох років.

Зі вступом у 1995 році Австрії до Європейського Союзу (далі – ЄС) почалося запровадження європейських стандартів місцевого самоврядування, зумовлене уніфікацією законодавства, зокрема щодо питань визначення розміру і порядку стягнення земельних і муніципальних податків. На правовому статусі окремих австрійських земель позначилося правове обмеження суверенітету Австрії у межах ЄС [1, с. 80–88]. Відповідні обмеження, накладені у ЄС, зумовили зміни у нормативно-правовому регулюванні податків в Австрії. Насамперед директиви ЄС вплинули на порядок збору ПДВ. Дане законодавство розділено на дві частини, що регламентують як діяльність на національному ринку країни та третіх країн (перша), так і на ринку ЄС (друга).

Характеризуючи процес євроінтеграції, варто зазначити, що приєднання Австрії до ЄС відбулося на основі спеціального конституційного закону найвищого рівня (конституційного акта про приєднання Австрії до Європейського Союзу). Цей документ лише імпліцитно торкнувся співвідношення права ЄС і національного права Австрії, посиляючись на проект договору про приєднання, який містив зобов'язання прийняти *acquis communautaire*. Було ухвалене політичне рішення винести текст поправок до Конституції на розгляд референдуму у найбільш стислому вигляді. Федеральний парламент прийняв окремий конституційний закон, у статті 1 якого визначено: «У разі згоди народу Федерації на цей федеральний конституційний закон компетентні органи (федеральний президент за поданням федерального уряду) уповноважені укласти Договір про вступ Австрії до ЄС згідно з результатами рішень, прийнятих на конференції 12 квітня 1994 року з питань вступу держави до Євросоюзу». Питання широкої участі парламентів земель у врегулюванні питань у межах ЄС регламентувалося статтею 23 Конституції Австрії [10, с. 70]. В умовах загальноєвропейського курсу на посилення фінансової основи місцевого самоврядування уряд підкріплює права муніципальних утворень на при-

йняття рішень про збір податків на власній території відповідно до Конституції, інших федеральних, а також земельних нормативно-правових актів. За виконання адміністративних функцій щодо компетенції земель відповідає спеціальне управління земельного уряду, яке очолює директор регіональної адміністрації. Закон «Про організацію управління оподаткуванням» визначає фінансові дирекції земель як один з рівнів фінансового управління у країні. Вони мають право розглядати скарги платників податків щодо їхнього неправомірного стягнення.

Зауважимо, що на час вступу Австрії до ЄС загальний рівень оподаткування становив 42,8 %, що приблизно відповідало загальному показнику у ЄС (42,5 %), однак перевищував середній рівень оподаткування найбільш розвинених країн світу (38,4%) [11, с. 636]. Відповідно, було взято курс на розробку нової нормативно-правової бази, яка б сприяла зменшенню розмірів оподаткування, насамперед на місцевому рівні з урахуванням фінансових директив ЄС. Згідно з Рекомендаціями Конгресу місцевої та регіональної влади Європи у Страсбурзі від 22–24 березня 2011 року № 302 уряд Австрії розпочав нові консультації з органами федеральних земель щодо можливого розширення їх повноважень у сфері оподаткування і делегування їм прав на встановлення нових та зміну діючих земельних податків. При цьому вже самі Рекомендації підкреслили кооперативний характер австрійського федералізму. Конгрес наголосив на обмеженнях повноважень муніципальних органів через постійний контроль з боку федеральної та земельної влади [12, п. 46]. Водночас Конгрес засвідчив майже повну відсутність права муніципалітетів ухвалювати рішення про власні податки (такі рішення потребують узгодження з федеральними та земельними урядами). Частка зборів зі власних коштів у доходах бюджетів становить 21 %, що є, на думку учасників Конгресу, низькою. Тому у Рекомендаціях констатується обмеженість податкової самостійності муніципалітетів та земель [12, п. 66]. Щоб знайти вихід з цієї ситуації, окремі муніципалітети встановлюють власні податки, зокрема податок на публічні оголошення (рекламу), заробітну плату тощо. Податок на використання будівель і споруд має свої особливості. Зокрема, у Відні збирається податок з підприємств на користування метро. У муніципальні бюджети надходить додатковий податок на житло, податок на використання природних ресурсів, які перебувають у муніципальній власності, місцевий адміністративний податок, податок на утримання великої рогатої худоби, податок на розпродаж, податок на паркування автотранспорту тощо. Законодавством земель запроваджені податок на розважальні заходи та податок на розвиток туризму тощо. При цьому зазначимо, що поряд з податками, які запроваджують окремі громади на місцях, значну частину надходжень до них становлять і відрахування з федеральних податків. Так, хоча збір податку на земельну ділянку здійснюється федеральним управлінням фінансів, 96 % з нього надходять до бюджетів громад, 4 % залишається у федеральному бюджеті як компенсація за органі-